

Hakuryhmän 1 tavoitteet

Hakuryhmä 1: Opiskelijoiden oppimistulosten ja oppimisen edellytysten parantaminen ja ammatillisen koulutuksen laadun varmistaminen

1.1 Opinto-ohjauksen kehittäminen ja ohjauksen laadun parantaminen

Tavoitteena on kehittää perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheen sujuvuutta, opintojen aikaista ohjausta ja toisen asteen jälkeisen nivelvaiheen siirtymiä parantamalla opinto-ohjauksen laatua. Hyvän ohjauksen kriteerit uudistetaan osana valtakunnallisen verkoston koordinaatiota.

Yhteistyössä perusopetuksen, nuorisotoimen ja terveydenhuollon kanssa kehitetään perusopetuksen aikaista ohjausta ja kesän aikana tapahtuvan ohjauksen malleja. Toteutuksessa huomioidaan erityisesti ne oppilaat, jotka ovat jäämässä ilman opiskelupaikkaa. Tavoitteena on **perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheen** sujuva siirtymä tarkoituksenmukaiseen perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen. Vaihtoehtoina ovat toisen asteen ammatillinen koulutus ja erilaiset nivelvaiheen koulutusvaihtoehdot. Näin varmistutaan opiskelijan soveltumisesta valitsemalleen alalle ja hänen edellytyksistään selviytyä opinnoista esimerkiksi terveydentilan tai muiden yksilöllisten taustatekijöiden näkökulmasta. Kehitetään erityisesti tiedonsiirron systemaattisuutta ja tasalaatuisuutta, moniammatillista yhteistyötä toimijoiden välillä ja pitkäjänteistä ennalta ehkäisevää toimintaa. Varmistetaan opiskelijan osallisuus ja aktiivinen toimijuus prosessin eri vaiheissa (esimerkiksi hakeutumisen ja henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman HOKS:n laatimisen yhteydessä). Tiedonsiirron toimivia malleja kehitetään, kootaan ja levitetään valtakunnallisesti hyödynnettäviksi. Vaativan erityisen tuen kehittämistyö olisi hyvä integroida osaksi hanketta. Mukana hankeverkostossa tulisi olla vaativan erityisen tuen sekä mahdollisuuksien mukaan myös rajatun vaativan erityisen tuen koulutuksen järjestäjiä. Vaativaa erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille kootaan vaativan erityisen tuen valtakunnalliset ohjausmallit.

Opintojen aikaista ohjausta kehitetään, jotta voidaan varmistaa opintoihin kiinnittyminen koulutuksen alussa ja opintojen aikaisissa siirtymissä. Kehitetään erityisesti vertaisohjauksen toimintamalleja yhdessä opiskelijoiden kanssa. Tavoitteena on yhteisöllisyyden vahvistaminen ja kiusaamisen ehkäisy kaikissa oppimisympäristöissä (ml. digitaaliset ja työelämän oppimisympäristöt). Vahvistetaan opiskelijoiden toimintakykyä ja ennaltaehkäisevää työtä. Kehitetään systemaattisia tapoja tunnistaa oppimisvaikeuksia ja tuen tarpeita ja parannetaan oppimistaitoja. Luodaan tasalaatuiset ja eri alueiden erityispiirteet huomioivat toimintamallit, joiden pohjalta toimitaan keskeyttämistä edeltävissä tilanteissa, keskeyttämistilanteessa ja keskeyttämisen jälkeen. Erityisesti keskitytään niihin kiinnittymisen haasteita kokeviin opiskelijoihin, jotka eivät ole hakeutuneet mihinkään koulutukseen sekä keskeyttämisen kannalta kriittisiin kohderyhmiin (kuten yli 20-vuotiaat, erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat yleisissä ammattioppilaitoksissa, muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvat sekä alan vähemmistösukupuolen edustajat). Kehittämistyötä tehdään verkostomaisesti eri toimijoiden kanssa esimerkiksi etsivän nuorisotyön ja järjestökentän piirissä. Oppivelvollisuuden laajentamisen valmistelun tuomat tarkennukset otetaan huomioon osana laadunhallintajärjestelmää tehtävissä ohjausmalleissa.

Tavoitteena on laajentaa ohjauksen nykykäytäntöjä rakentamalla systemaattiset, rakenteelliset ja vakiintuneet **jatko-ohjauksen valtakunnalliset toimintamallit ja prosessit**. Oppivelvollisuuden laajentamisen valmistelun yhteydessä tehtäneiden lakiuudistus, joka velvoittaa koulutuksen järjestäjät antamaan valmistuneelle opiskelijalle jatko-ohjausta korkea-asteen opintoihin hakeutumiseen, mikäli hän sitä pyytää. Nivelvaiheen ohjausprosessia kehitetään yhdessä korkeakoulujen kanssa, jotta tutkinnon suorittamisen jälkeisen jatko-ohjauksen vastuut ja menettelytavat ovat selvät. Tavoitteena on, että opiskelijoilla olisi mahdollisimman yhdenmukaiset jatko-

ohjauspalvelut ja yhdenvertaiset mahdollisuudet jatkaa opintojaan missä Suomen korkeakoulussa tahansa riippumatta siitä, tekeekö koulutuksen järjestäjä yhteistyötä vain tietyn/tiettyjen korkeakoulun/korkeakoulujen kanssa tai vaikka alueella ei olisi lainkaan korkeakoulua. Yhteydenpitoa valmistuneisiin opiskelijoihin parannetaan ja tarjotaan mahdollisuus koulutuksen järjestäjän ohjauspalveluiden hyödyntämiseen tutun opinto-ohjaajan kanssa. Kolmikantayhteistyötä kehitetään koulutuksen järjestäjien, TE-toimistojen ja Ohjaamojen kesken erityisesti jatko-opintojen ja työn ulkopuolelle jääneiden ohjaamiseksi esimerkiksi etäohjauksen toimintamalleja kehittämällä. Myös suunnitelmallista opintojen aikaista urasuunnittelua kehitetään osana jatko-ohjausta. Tavoitteena on saada aikaan kaikkien koulutuksen järjestäjien hyödynnettävissä oleva malli urasuunnitelman tietosisällöstä. Kehittämistyön tuloksena syntyy ePerusteisiin vietävä HOKS:n urasuunnitelman tietosisältö.

Hyvän ohjauksen kriteerit uudistetaan. Koordinaatiotyöstä vastaa ohjauksen kehittämisverkoston valtakunnallinen koordinaattori. Uudistamistyö tehdään tiiviissä yhteistyössä Opetushallituksen, ammatillisten opettajakorkeakoulujen, ELO-työjaoston, hankeverkoston ja muiden Opetushallituksen kanssa sovittavien tahojen kanssa. Lisäksi tavoitteena on tehdä ehdotus, millä työkaluilla voidaan valtakunnallisesti arvioida ohjauksen tilaa ja hyvän ohjauksen kriteerien toteutumista käytännössä. Koordinaatiosuunnitelmaan tulee sisällyttää esimerkiksi työryhmän kokouksista (ml. matkakustannukset) sekä kriteerien käännättämisestä, taitosta, julkaisemisesta ja levittämisestä syntyvät kustannukset.

Ohjauksen kehittämisen valtakunnallinen koordinaatio

Hankkeet toteutetaan laajoina verkostohankkeina. Verkoston kehittämistyötä koordinoi ja tuloksia kokoaa ja levittää valtakunnallinen koordinaattori, joka on samalla myös yksi verkostohankkeiden päätoteuttajista. Koordinaatiotehtävään tulee ilmaista kiinnostuksensa hakemuslomakkeella ja tehtävästä kiinnostunut hakee erillisellä hakemuksella rahoitusta valtakunnalliselle koordinaatiotyölle. **Koordinaattorin erityistehtävänä on hyvän ohjauksen kriteerien uudistamisen koordinointi.** Koordinointisuunnitelmassa tulee eritellä valtakunnallisen koordinaation tehtävät ja kustannukset sekä hyvän ohjauksen kriteerien uudistamistyön koordinoititehtävät ja kustannukset. Koordinaattorin tehtäviin kuuluu myös tiivis yhteydenpito ja yhteistyö kehittämisohjelman muiden kehittämisverkostojen koordinaattoreiden kanssa.

Kehittämistyön suunnittelun tueksi:

<https://minedu.fi/oppivelvollisuus-hanketiedot-ja-asiakirjat>

<https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/siirtymien-vaikutus-koulutuspolun-ehyteen>

<https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/kohti-jatko-opintoja-ja-tyoelamaa>

<https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/hyvan-ohjauksen-kriteerit>

1.2 Opiskelijoiden perustaitojen ja jatko-opintovalmiuksien vahvistaminen

Tavoitteena on kehittää opiskelijoita motivoivia ja kannustavia pedagogisia menetelmiä sekä matalan kynnyksen toimintatapoja, joilla voidaan **vahvistaa kaikenikäisten oppijoiden perustaitoja ja jatko-opintovalmiuksia**. Kehitetään tapoja, joilla voidaan tunnistaa opiskelijan perustaidoissa olevat heikkoudet ja erottaa ne esimerkiksi oppimisvaikeuksista tai puutteista kielitaidossa. Huomiota kiinnitetään erityisesti niihin opiskelijoihin, joilla on aukkoja **perusopetuksen oppimäärässä**. Opiskelijoiden lukutaitoa, medialukutaitoa, laskutaitoa, digitaalisia taitoja sekä yhteiskunnallisia ja elämönhallintataitoja vahvistetaan. Toteutusten suunnittelussa edellytetään yhteistyön tekemistä perusopetuksen, vapaan sivistystyön ja lukioiden kanssa.

Yhteisten tutkinnon osien suorittamistapoja monipuolistetaan vahvistamalla opettajien ja ohjaajien pedagogista osaamista. Luodaan valtakunnallisia verkostoja, joissa syvennetään ja jaetaan yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden pedagogisia ratkaisuja sekä niihin liittyvää osaamista. Valtakunnalliset verkostot tekevät yhteistyötä

työelämätoimikuntien yhteisten tutkinnon osien asiantuntijapoolin kanssa ja hyödyntävät poolin osaamista kehittämistyössään. Tavoitteena on tuottaa valtakunnallisia pedagogisia ratkaisuja yhteisiin tutkinnon osiin. Kehitetään opiskelijalähtöisiä ja pedagogisesti mielekkäitä osaamisen tunnistamisen ja hankkimisen sekä arvioinnin toteuttamistapoja tarkastelemalla myös opetuksen riittävää määrää sekä yksilöllisiä tarpeita opetuksen kestossa ja tavassa. Toteutuksissa sovelletaan kielitietoista ajattelutapaa, eli tiedostetaan kielen merkitys eri vuorovaikutustilanteissa, esimerkiksi osaamisen tunnistamisen ja hankkimisen sekä arvioinnin yhteydessä. Yhteisten tutkinnon osien integroinnissa käytetään tarveharkintaa ja selvitetään, mihin ammatilliseen tutkinnon osaan yhteisten tutkinnon osien osa-alueita kannattaisi kulloinkin integroida. Osaamisen arvioinnin laatu on keskeistä, kun halutaan varmistua tutkinnon perusteissa edellytetyt osaamisen tason saavuttamisesta.

Opiskelijoiden **jatko-opintovalmiuksia vahvistetaan** parantamalla sekä pakollisten tutkinnon osien että valinnaisten tutkinnon osien oppimistulosten laatua. Tärkeää on tutkintorakenteen tarjoamien mahdollisuuksien täysimääräinen, yksilöllinen ja laadukas toteutus. Näin opiskelijoilla on tasavertaiset edellytykset suoriutua korkea-asteen opinnoista tutkinnon suorittamisen jälkeen. Keskiössä ovat opiskelijat, jotka eivät ammatillisten opintojen alussa ole ilmaisseet haluaan suuntautua korkea-asteelle.

Verkkototeutuksissa varmistetaan riittävä henkilökohtainen ohjaus ja tuki opiskelijoille sekä mahdollisuudet vuorovaikutukseen ja yhteisölliseen työskentelyyn. Etäopetukseen liittyviä valmiuksia vahvistetaan muun muassa työelämässä tapahtuvassa oppimisessa ja näytöissä. Opiskelijoiden itseohjautuvuuden valmiuksia tuetaan. Kehittämistyössä huomioidaan myös erityistä tukea tarvitsevien ohjaaminen verkossa ja miten heitä voidaan tukea digitaalisin ratkaisuin.

Kehittämistyössä hyödynnetään niin kutsutuissa Parasta-hankkeissa syntyneitä toimintamalleja ja menetelmiä. Lisäksi yhteistyötä tehdään opetus- ja kulttuuriministeriön strategiarahoitusohjelmassa rahoitettujen, perustaitoja vahvistavien hankkeiden kanssa. Kehittämistyön tuloksena syntyy valtakunnallisesti hyödynnettäviä matalan kynnyksen toimintatapoja ja pedagogisesti mielekkäitä ratkaisuja sekä valtakunnallisesti aktiivisia verkostoja, joissa syvennetään yhteisiin tutkinnon osiin liittyvää pedagogista osaamista.

Perustaitojen ja jatko-opintovalmiuksien kehittämisen valtakunnallinen koordinaatio

Hankkeet toteutetaan laajoina verkostohankkeina. Verkoston kehittämistyötä koordinoi ja tuloksia kokoaa ja levittää valtakunnallinen koordinaattori, joka on samalla myös yksi verkostohankkeiden päätoteuttajista. Koordinaatiotehtävään tulee ilmaista kiinnostuksensa hakemuslomakkeella ja tehtävästä kiinnostunut hakee erillisellä hakemuksella rahoitusta valtakunnalliselle koordinaatiotyölle. Koordinaattorin tehtäviin kuuluu myös tiivis yhteydenpito ja yhteistyö kehittämisohjelman muiden kehittämisverkostojen koordinaattoreiden kanssa.

Kehittämistyön suunnittelun tueksi:

https://blogit.gradia.fi/parasta_osaamista/

<https://trello.com/b/wsHJryxf/ty%C3%B6el%C3%A4m%C3%A4ss%C3%A4-oppiminen-tietopankki>

<https://mailchi.mp/30775c887068/parasta-palvelua-teemasivut>

<http://parastadigitukea.blogspot.com/>

<https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/kielitietoinen-opetus-kielitietoinen-koulu>

<https://karvi.fi/app/uploads/2020/05/Poikkeuksellisten-opetusj%C3%A4rjestelyjen-vaikutukset-osa-I-Karvi-7.5.2020-1.pdf>